

UNIWERSYTET GDAŃSKI

Widokowa i promocyjna
Promotorów i Doktorantów

4.11.2020

Przewodnicząca
Rady Dyscypliny Nauki Prawne

Gdańsk 23.10.2020

prof. dr hab. Bożena Gronowska

Dr hab. Maciej Nyka prof. UG

Katedra Prawa Gospodarczego Publicznego i Ochrony Środowiska

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Gdański

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr Katarzyny Wesołowskiej pt.: „Status prawny i zadania związku wałowego”, przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. Bartosza Rakoczego i dra Marka Mrówczyńskiego

I. Podstawa prawna sporządzenia recenzji

Podstawą sporządzenia niniejszej recenzji jest uchwała Rady Dyscypliny Naukowej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 9 czerwca 2020. Przedmiotem recenzji jest rozprawa Pani mgr Katarzyny Wesołowskiej pt.: „Status prawny i zadania związku wałowego”.

II. Kryteria oceny

Zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U z 2017r poz. 1789) „rozprawa doktorska, przygotowywana pod opieką promotora albo pod opieką promotora i promotora pomocniczego, powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego lub oryginalne rozwiązanie problemu w oparciu o opracowanie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne, lub oryginalne dokonanie artystyczne, oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie

naukowej lub artystycznej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej”.

Mając na uwadze powyższe, przy ocenie rozprawy doktorskiej Pani Katarzyny Wesołowskiej jako podstawę oceny przyjęto następujące kryteria: a) wybór i znaczenie podjętej tematyki; b) poprawność formułowania celów badawczych; c) zastosowane metody badawcze; d) wykorzystane źródła prawa; e) strukturę i treść merytoryczną dysertacji; f) stronę formalną rozprawy.

III. Wybór i znaczenie podjętej tematyki

Tematyka podjęta przez Panią magister Katarzynę Wesołowską jest niezwykle interesująca a także ma duże znaczenie praktyczne. Co warto podkreślić znaczenie to wydaje się rosnąć, jako że w wyniku zmian klimatu problem właściwej gospodarki wodnej, w tym szczególnie ochrony przeciwpowodziowej zyskuje na znaczeniu, wobec naukowo potwierdzonego wzrostu częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych, w tym deszczy nawalnych. Uczynienie związku wałowego przedmiotem analizy jest wyborem tym bardziej uzasadnionym, jeżeli weźmie się pod uwagę fakt, że gros zainteresowań badawczych doktryny koncentruje się na instytucji w pewnym zakresie podobnej, pewnie lepiej eksponowanej także w ustawie prawo wodne, jaką jest spółka wodna. To pozostawanie niejako w cieniu spółki wodnej faktycznie wywoływać może nawet wątpliwości, na które wskazała Pani Magister w swojej rozprawie doktorskiej, a więc wątpliwości, czy w ogóle instytucja związku wałowego jeszcze funkcjonuje w obrocie prawnym, a także pytania o jej realne znaczenie w działaniach związanych.

Podkreślić należy także, że wybrany przez Doktorantkę obszar badawczy jest interesujący także z tego względu, że dochodzi w nim do nakładania się na siebie kompetencji i obowiązków organów administracji publicznej z formami dobrowolnej współpracy opartej na idei samopomocy (s.5). Analiza pozwala tym samym do pewnego stopnia wyciągać wnioski dotyczące metod a także efektywności rozwiązań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej realizowanej z jednej strony przez administrację publiczną, a przede wszystkim Wody Polskie, a z drugiej strony podmiotami opartymi na samoorganizacji, działającymi w interesie nie tylko członków związku, ale także w interesie publicznym.

IV. Poprawność formułowania celów badawczych

Cele badawcze przedstawionej do recenzji rozprawy doktorskiej koncentrują się na analizie instytucji związku wałowego, jego charakteru prawnego, funkcji, genezy oraz ewolucji. Deklarowanym przez Autorkę celem badawczym jest także rozróżnienie, czy też odróżnienie związku wałowego od wspomnianej już wcześniej instytucji spółki wodnej. Kolejnym deklarowanym przez Doktorantkę celem badawczym było określenie normatywnych podstaw funkcjonowania związku wałowego (s.6) co jest uzasadnione o tyle, że w znakomitej większości regulacji ustawy prawo wodne związek wałowy dzieli normy ze spółką wodną (normy dotyczące spółki wodnej mają zastosowanie odpowiednio do związku wałowego). Co jest istotne z punktu widzenia wspomnianej w poprzedniej części recenzji faktu działania związku wałowego nie tylko w interesie jego członków, ale także w interesie ogólnym, a nawet na co zwraca uwagę Autorka, także w interesie organów administracji publicznej. Kolejnym celem deklarowanym przez Autorkę rozprawy jest analiza funkcjonalna, a więc wskazanie celów i zadań realizowanych przez związek wałowy, w szczególności w relacji do zadań w zakresie ochrony i gospodarowania wodami realizowanymi przez organy administracji publicznej.

Z deklarowanych, ale także zrealizowanych celów badawczych można przyjąć, że podstawowym i ogólnym zamiarem badawczym Pani Magister była kompleksowa, ustrojowa, funkcjonalna i oczywiście prawna analiza instytucji związku wałowego w systemie gospodarowania wodami w Polsce. Cel ten zasługuje na pochwałę. Nie jest on może nazbyt ambitny czy rewolucyjny w swoim wydźwięku, ale podkreślić trzeba, że opracowanie Pani Katarzyny Wesołowskiej uzupełnia istotną lukę w badaniach polskiej doktryny prawa ochrony środowiska, a także nie jest ono pozbawione istotnego wymiaru praktycznego. Ten praktyczny wymiar badań wiąże przede wszystkim z postulowanym, póki co głównie w publicystyce, renesansem instytucji związku wałowego, o którego potrzebie mogę powiedzieć, że po lekturze recenzowanej rozprawy, „byłbym przekonany gdybym miał w tym zakresie wątpliwości”. Jest to wprawdzie wątek, którego Autorka nie rozwija w analizowanej rozprawie, ale postrzega się dużą rolę związków wałowych w działaniach adaptacyjnych do zmian klimatu. Realizowane są w tym zakresie także projekty, których przykładem może być realizowany na Żuławach Wiślanych projekt „Społeczna ochrona przeciwpowodziowa – związki wałowe wracają”.

V. Zastosowane metody badawcze

Prawidłowo prowadzona procedura badawcza wymaga zastosowania odpowiednich metod (J. Apanowicz *Metodologia nauk* Toruń 2003 s. 71). Właściwy ich dobór warunkuje prawidłowość działań badacza w dążeniu do realizacji celu badawczego albo bardziej ogólnie w dążeniu do obiektywnego poznania rzeczywistości. Stąd też ocena właściwości doboru metod badawczych stanowi istotny element oceny dojrzałości naukowej osoby ubiegającej się o stopień naukowy doktora nauk prawnych.

W przypadku recenzowanej rozprawy doktorskiej widać wyraźnie, że dobór metod badawczych warunkowany był przedstawionymi w poprzedniej sekcji celami badawczymi. Podobnie jak w przypadku większości analiz prawnych punktem wyjścia badań przeprowadzonych w recenzowanym opracowaniu jest metoda formalno-dogmatyczna, służąca celom dokonania wykładni norm prawnych regulujących pozycję prawną instytucji będącej przedmiotem analizy rozprawy. Autorka posługuje się wykładnią językową, systemową i funkcjonalną celem rekonstrukcji instytucji związku wałowego. Subsydiarnie wobec metody formalno-dogmatycznej w pracy występuje metoda historycznoprawna, wykorzystywana w szczególności w tych fragmentach badań, które koncentrują się na problemie ewolucji instytucji związku wałowego. Autorka wykorzystuje tą metodę także dla wykazania odrębności podmiotowej związku wałowego od spółki wodnej, pomimo występowania tożsamości organizacyjnej.

W rozprawie Autorka stosuje także metodę ekonomicznej analizy prawa. Jest ona wykorzystywana jak wskazuje Autorka jako metoda w tych elementach, gdzie konieczne jest zastosowanie podejścia wartościującego (s.10). W istocie w odniesieniu do opracowań dotyczących zagadnień powiązanych z ochroną środowiska metoda ta jest relatywnie często wykorzystywana w tym obszarze, w którym autorzy chcą badać funkcję użyteczności społecznej i dokonywać określonych wyborów związanych z decyzjami w zakresie korzystania ze środowiska (por. A. Bator, *Instrumentalizacja jako założenie ekonomicznej analizy prawa*, [w:] *Analiza ekonomiczna w zastosowaniach prawniczych*, J. Stelmach, M. Saniewicka (red.), Warszawa 2007, s. 31). Incydentalnie w recenzowanej rozprawie doktorskiej zaobserwować można wykorzystywanie metody prawnoporównawczej.

Oceniając ten element przedstawionej rozprawy trzeba stwierdzić, że wykorzystanie metod badawczych jest adekwatne do celu rozprawy a także do przyjętej struktury rozprawy. Jest więc warunkowana wyborami Autorki dotyczącymi obszaru badawczego, w tym między innymi decyzją o ograniczeniu rozważań i ujęć prawnoporównawczych jedynie do kilku refleksji w rozdziale I

punkcie 3. Z uwagi na fakt, że przyjęte przez Autorkę cele badawcze zostały poprawnie zrealizowane, można z dużą dozą pewności przyjąć, że metody zostały dobrane i zastosowane we właściwy sposób.

VI. Wykorzystane źródła

Na wstępie podkreślić trzeba, że wobec sygnalizowanego w poprzednich częściach recenzji faktu, że tematyka związku wałowego stanowi obszar, w którym realizuje się relatywnie niewielką ilość badań, pozytywnie ocenić trzeba kompetencje Autorki w zakresie doboru adekwatnej literatury. Pewne pole do manewru dla Autorki stworzyło podobieństwo i odpowiednie stosowanie norm regulujących funkcjonowanie spółek wodnych, które w badaniach są dużo lepiej reprezentowane. Źródła bibliograficzne to w przeważającej części publikacje krajowe, w języku polskim. W niewielkim zakresie w opracowaniu stosowano publikacje zagraniczne. Poza monografiami, Autorka wykorzystuje także komentarze, przede wszystkim komentarze do ustawy prawo wodne i kodeksu cywilnego. Artykuły naukowe wykorzystane w pracy publikowane są w czołowych polskich czasopismach naukowych zajmujących się tematyką ochrony środowiska. W dużej części są to czasopisma związane z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika. W pracy szeroko wykorzystywane jest także orzecznictwo, głównie sądów krajowych.

Analizie poddawane są różnorodne akty prawne odnoszące się mniej lub bardziej bezpośrednio do problematyki funkcjonowania związków wałowych w tym problematyki ochrony środowiska i zarządzania wodami. Przypisy relatywnie mało rozbudowane, w ilości nie odbiegającej od średniej dla podobnych rozpraw – nieco poniżej 900 na około 200 stronach.

VII. Struktura i treść merytoryczna dysertacji

Rozprawa składa się z czterech rozdziałów, poprzedzonych wstępem i zakończonych zakończeniem. Poszczególne rozdziały rozwijane są w podrozdziały, również w liczbie czterech dla każdego rozdziału. Każdy z rozdziałów kończony jest podrozdziałem mającym charakter podsumowujący i systematyzujący nazywanym „wnioski końcowe”. Wszystko to rodzi wrażenie systematyczności i dużej konsekwencji w planowaniu badań oraz prezentowaniu ich wyników. Treści przedstawiane są w logicznej kolejności. Jednostki redakcyjne i ich tytuły dostosowane są do

deklarowanych przez Autorkę celów badawczych. To wrażenie dużej dyscypliny i systematyczności ulega niestety pewnemu osłabieniu w momencie, w którym chcemy zapoznać się z tekstem. Szczególnie podział tekstu na akapity wydaje się być nieco przypadkowy. Po pierwsze, szczególnie w środkowej części pracy akapity są często niezwykle krótkie, jednozdaniowe, „dwulinijkowe”. Jeżeli przyjmujemy, że mają one prezentować i zamykać pewną myśl czy wątek analizy, to wydaje się, że należałoby je bardziej rozbudować. Akapit w treści „M. Ciepaj zauważa, że postanowienia statutu stanowią prawo wewnętrzne związku wałowego” (s.71), bez jego rozwinięcia czy połączenia z inną refleksją nie ma sensu z punktu widzenia umieszczania go w treści pracy. Oczywiście podobnych przykładów jest więcej. W ocenie recenzenta w pracy akapity pełnią często niestety, funkcję duplikującą funkcję znaków interpunkcyjnych. Jest to uciążliwy detal, który zdaje się, że umknął zarówno Autorce, jak i osobom zaangażowanym w proces powstawania tej pracy. Po drugie taki układ edycyjny rwie myśli prezentowane w rozprawie, czyniąc jej odbiór realnie utrudnionym.

W rozdziale pierwszym Autorka ujmuje zagadnienia wprowadzające. Definiuje w nim pojęcia i instytucje prawne kluczowe dla realizacji założonego tematu. W rozdziale tym przeprowadzone są także badania porównawcze dotyczące instytucji spółek wodnych i związków wałowych. W tym zakresie pojawiają się pewne wątpliwości, jeśli chodzi o prawidłowość struktury pracy. O ile bowiem w formie przyjętej przez Autorkę układ taki jest poprawny, to jednak w przypadku realizacji postulatu większego uwzględnienia analizy porównawczej nie tylko pomiędzy instytucjami (co ma miejsce w pracy) ale także pomiędzy porządkami prawnymi, refleksje dotyczące innych systemów prawnych powinny pojawiać się w kontekście treści każdego z rozdziałów i być umieszczane np. jak jeden z podrozdziałów w każdym z rozdziałów. Ponieważ jak już wskazałem zakres analizy porównawczej budzi we mnie jako w recenzencie pewien niedosyt, przyjęta struktura pracy jest uzasadniona decyzjami Doktorantki dotyczącymi ujęć i ograniczania badań.

W rozdziale drugim przedmiotem analizy jest problem tworzenia, organizacji instytucjonalnej oraz likwidowania/rozwiązywania związku wałowego. Rozdział trzeci analizuje relacje zewnętrzne związku wałowego a rozdział czwarty, ostatni rolę związków wałowych w systemie ochrony przeciwpowodziowej.

Analiza prowadzona przez Doktorantkę pozostaje w całości pracy na wysokim poziomie. Warto wskazać, że dla prawidłowej realizacji tak specyficznego tematu jakim są związki wałowe w prawie, potrzebna jest wiedza wykraczająca poza obszar prawa wodnego, czy prawa ochrony środowiska. Analizy prowadzone przez Autorkę wskazują na jej bardzo dobre rozumienie

powiązanych z instytucją związku wałowego norm cywilnoprawnych, kodeksu spółek handlowych i prawa administracyjnego. Wiedza ta ma charakter zarówno teoretyczny, jak i operatywny, a więc widać u Doktorantki potencjał praktycznego jej stosowania. Dla porządku wspomnę także o doskonałej znajomości orzecznictwa w kwestiach związanych z analizowanym tematem, chociaż prawdę powiedziawszy wydaje się to oczywiste – z jednej strony ze względu na merytoryczny nadzór znakomitych promotorów, z drugiej strony przez wysoko oceniany przeze mnie poziom pozostałych elementów rozprawy. Co należy podkreślić jeszcze raz realizacja takiego tematu jaki wybrała Doktorantka wymaga po pierwsze doskonałej znajomości norm prawnych dotyczących analizowanej instytucji, ale z drugiej strony nie byłoby to wystarczające, ze względu na relatywną skromność regulacji odnoszących się wprost do związków wałowych, a dwa także i na skąpy zakres źródeł bibliograficznych. W takim układzie koniecznym stało się (i tego właśnie dokonała Autorka) potraktowanie instytucji związku wałowego jako swoistego odnośnika do szerszej analizy dotyczącej instrumentów form i relacji podmiotów prywatnych i publicznych w realizacji trudnego zadania jakim jest ochrona przeciwpowodziowa. Oznacza to, że Pani mgr Katarzyna Wesołowska nie tylko zna dobrze instytucję związku wałowego. Ona umieszcza tą instytucję w ramach konkretnego systemu mającego swój wymiar prawny, rozumie rolę tej instytucji w tym systemie a także, o czym chcę wspomnieć jeszcze w tym punkcie, potrafi formułować refleksje dotyczące potrzebnych, pożądanych zmian w obowiązującym stanie prawnym. Robi to wszystko w sposób zdyscyplinowany, nie odbiegając zanadto od głównego tematu i nie tworząc kolejnego długiego opracowania „o wszystkim”.

VIII. Strona formalna rozprawy.

Uwagi krytyczne dotyczące formalnej strony rozprawy zostały już częściowo sformułowane w poprzednich częściach recenzji. Najbardziej problematyczny wydaje się podział opracowania na akapity, które zdaniem recenzenta są za krótkie, analizowane w odosobnieniu nie realizują określonej myśli czy wątku i przez to utrudniają percepcję pracy. Nie jest to oczywiście niedoskonałość dezawuuująca jakość pracy, ale w przypadku jej przygotowywania do druku jako monografia, jest to kwestia, która z pewnością powinna być poprawiona. Co ważne język rozprawy jest komunikatywny, precyzyjny, bez wątplenia prawny i prawniczy (tam, gdzie powinien). W tym zakresie nie ma wątpliwości, że Autorka posiadała nie tylko umiejętność prowadzenia badań

UNIwersYTET GDański

naukowych, ale także ich publikowania. Drobną uwagę krytyczną może dotyczyć numeracji stron, która rozpoczyna się zbyt wcześnie. W egzemplarzu rozprawy, który otrzymałem widać ślady po rozszywaniu i zszywaniu, ale jak rozumiem jest to przypadłość tego konkretnego egzemplarza, a z pewnością względy ekologii uzasadniają swoisty „recykling” niepoprawnie zszytego egzemplarza.

IX. Konkluzja

Konkludując pragnę wskazać, że praca w mojej ocenie, stanowi solidne opracowanie problemu badawczego. Analiza jest konkretna, co do zasady wyczerpująca i co najważniejsze poprawnie przeprowadzona. Założenia badawcze sformułowane przez Panią Magister zostały zrealizowane, problem zdefiniowany i na ile jest to możliwe za pomocą dostępnych prawnikowi metod, rozwiązany. Oczywiście jako starszy kolega o podobnych zainteresowaniach, mam takie samo prawo do uznania, że realizując ten temat samemu, przyjąłbym niektóre inne ujęcia, lecz prawem wynikającym ze swobody badawczej Doktoranta jest dokonywać swoich własnych wyborów w trakcie prowadzenia badań, jeżeli metodologicznie i merytorycznie są one właściwe, a z taką właśnie sytuacją mamy w przypadku pracy Pani Katarzyny Wesołowskiej.

Rozprawę doktorską Pani mgr Katarzyny Wesołowskiej pt.: „Status prawny i zadania związku wałowego.” przygotowaną pod kierunkiem Pana Profesora Bartosza Rakoczego i dra Marka Mrówczyńskiego można uznać za oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i potwierdza ona wiedzę Autorki zarówno w obszarze prawa ochrony środowiska, prawa administracyjnego, czy teorii prawa. Poziom rozprawy potwierdza umiejętność Pani mgr Katarzyny Wesołowskiej do prowadzenia badań naukowych. Rozprawa w pełni spełnia wymogi rozprawy doktorskiej określone w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki w zw. z art. 179 ust. 3 ustawy z dnia 1 lipca 2018 Przepisy wprowadzające ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2018, poz. 1699). Tym samym w mojej opinii może stanowić podstawę do ubiegania się przez Panią mgr Katarzynę Wesołowską o nadanie stopnia naukowego doktora. W pełni uzasadnione będzie tym samym dopuszczenie mgr Katarzyny Wesołowskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

 UNIwersYTET GDański
Wydział Prawa i Administracji
Katedra Prawa Gospodarczego, Publicznego
i Ochrony Środowiska

dr hab. Maciej Nyka, prof. nadzw.
Maciej Nyka